

SOVIĆI I GORICA U BEKIJI,

zbornik radova o povijesti, umjetnosti i kulturi,
Sovići i Gorica, kolovoz 1989, godina 1, broj 1, str. 84

Zvuči skoro nevjerojatno u današnje vrijeme, kada se gase mnogi časopisi i zbornici uglednih izdavača, da dva sela ili dvije mjesne zajednice izdaju zbornik radova o povijesti, umjetnosti i kulturi. Upravo se to dogodilo ljeta 1989. u mjesecu kolovozu. Sela Sovići i Gorica, u jednoj od najnerazvijenijih općina Bosne i Hercegovine, u Grudama, kako kažu službeni izvori, izdali su svoj zbornik pod naslovom *Sovići i Gorica u Bekiji*, zbornik radova o povijesti, umjetnosti i kulturi, u tri tisuće primjeraka. Tiraž od 3.000 primjeraka je nedostižan i za mnoge poznate zbornike i časopise, na kojima obično piše da su tiskani u 500, 800 ili 1.000 primjeraka. Sve je moguće uz dobru volju i veliki napor. Izdavači su predvidjeli da zbornik izlazi polugodišnje.

O sadržaju zbornika i njegovim nakanama Vlado Bogut, glavni i odgovorni urednik, u predgovoru, između ostalog, kaže: »Danas, u vrijeme kada se gube i nepovratno nestaju tradicionalne niti naše kulturne baštine imaš u rukama zbornik 'Sovići i Gorica u Bekiji' koji će od danas, svakog polugodišta, za tebe, poštovani čitatelju, pokušati otrgnuti od zaborava dijelove burne i krvave, ali časne prošlosti tvoga naroda i tvoga kraja. U suradnji sa svim zainteresiranima pohodit ćemo tragove pradačne povijesti uklesane po hercegovačkom kamenu i uzoritog čovjeka koji tu živi i djeluje još od davne prošlosti. U starim dokumentima što ih čuvaju škrti arhivi i još poneki 'tavan' na fotografijama snimljenim tamo neke godine, u pribilježnim kazivanjima naših djedova i u još uvijek zanimljivoj usmenoj tradiciji i tajnovitim legendama, otkrivat ćemo stranicu po stranicu naše tegobne povijesti za nezaborav.

U prvom redu zbornik će sadržavati radove o Sovićima i Gorici, o ostalim dijelovima naše općine, te o susjednim graničnim općinama Imotski, Posušje, Lištica i Ljubuški.«

U prvom broju zbornika *Sovići i Gorica u Bekiji* objavilo je devet autora svoje radove koji su po sadržaju dosta raznoliki, od arheologije, povijesti, slikarstva i narodnih legendi do poezije.

Na području Gorice i Sovića nađeno je dosta arheoloških predmeta iz rimskog vremena, od kojih je najpoznatiji nadgrobni spomenik djevojke Lupe koji se danas čuva u Muzeju Hercegovine u Mostaru. Taj spomenik u riječi i slici prezentira Vlado Bogut.

Pregled povijesti Sovića i Gorice do kraja 16. stoljeća na zanimljiv i dokumentaran način iznio je Milan Glibota u radu »Sovići i Gorica, povijesna razmatranja s posebnim osvrtom na prvi utvrđeni spomen ovih naselja u prošlosti«. Na njegovo izlaganje »nadovezuje se« rad Zvonke Kordića »Bekija (od Imotske Bekije 1718. do Bekije 1989. godine)«. Autor je pažnju usmjerio na nastajanje Bekije i utvrđivanje njenih povijesnih granica.

Fra Pavao Šilobadović ili Šilobad iz 17. stoljeća poznat je po svojoj kronici »Libretin« u kojoj je bilježio ratne događaje u dijelu Hercegovine i Dalmacije od 1662. do 1686. godine, što znači da je obuhvatio kraj kandijskog i početak morejskog rata. Njegova kronika pisana je na narodnom jeziku i narodnim pismom, bosančicom. Milan Glibota je u radu »Sovići i Gorica u Šilobadovićevoj ratnoj kronici« dao prikaz zbivanja u ta dva mjesta prema toj kronici.

Zapažen je rad »Hercegovina pred konac petnaestog i u šesnaestom stoljeću prema turskim katastarskim defterima«, čiji je autor također Zvonko Kordić.

Dr Andrija Nikić objavio je opširan rad sa dosta vrijednih podataka »Prezimana u Tihaljini od 1743. do 1911. godine«.

»Dva zaboravljena portreta slikara Romana Petrovića pjesnika A. B. Šimića i Tina Ujevića« rad je mra Anđelka Zelenike. Navedeni portreti su A. B. Šimića iz 1920. a Tina Ujevića iz 1937. godine.

U zborniku je objavljeno i nekoliko manjih priloga iz usmene tradicije bekijskog kraja i povijesti umjetnosti, te nekoliko pjesama Mile Pešorde i Ljubice Benović.

Sve u svemu, zanimljivo je štivo u zborniku koji će sigurno pobuditi znatiželju ne samo znanstvenih i stručnih krugova već i širih narodnih slojeva, posebno na području današnje grudske općine. Iako zbornik *Sovići i Gorica u Bekiji* po broju stranica nije obiman, to mu ne umanjuje vrijednost jer taj rijedak poduhvat doista treba cijiniti. Njegovu vrijednost povećava vrlo uspjeta likovna i tehnička oprema.

Na kraju zaželimo izdavačima i Redakciji da istraju u mukotrpnom poslu, koji iziskuje mnogo znanja, materijalnih sredstava i, posebno, entuzijazma.

Mr Stjepan Ivanković